

Programma 4 Natuur en milieu

Provincie Noord-Brabant

Inleiding Natuur

Inleiding

De organisatie van programma natuur is op orde en er wordt flink voortgang geboekt op alle fronten, variërend van onder meer realisatie van het natuurnetwerk, natuurdoelanalyses, maatregelen om de natuur op orde te brengen, realisatie van vergroende schoolpleinen, versnellingsprojecten om laatste puzzelstukjes natuur te kunnen verwerven en de aanzet tot overgangsgebiedenbeleid. Tegelijk zijn we in het kader van de Aanpak Landelijk Gebied in toenemende mate gebiedsgericht aan het werk met de opgaven van natuur, landbouw, stikstof en water. We maken integrale afwegingen en brengen de organisatie op orde om de uitvoeringskracht te versterken.

In hoofdstuk 6 van de voortgangsrapportage uitvoeringagenda natuur is voor een aantal indicatoren de meerjarenraming aangepast.

In deze Burap is voor de volgende indicator de streefwaarde opgenomen:

- N2000 gebieden hersteld en versterkt.

Gebiedsgerichte aanpak

De uitvoering van het natuurbeleid wordt voor wat betreft de gebiedsgerichte maatregelen meer in samenhang met andere opgaven (water, bodem, stikstof, klimaat, landbouw) opgepakt in de gebiedsgerichte aanpak. In ruim 100 gebieden in Noord-Brabant wordt gewerkt aan de uitvoering van de groene en blauwe opgaven met perspectief voor (agrarisch) ondernemerschap. In en rondom twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden komen veel opgaven samen en is afgelopen jaar gewerkt aan gebiedsvisies en voorbereiding van de verdere uitvoering.

Aanpak Landelijk Gebied

Op 4 februari is de het plan van aanpak voor de Aanpak Landelijk Gebied (ALG) vastgesteld. Met de ALG legt de provincie de focus op het versterken van de uitvoeringskracht in het landelijke gebied.

Samenwerking en zoeken naar synergie met gebiedspartners is daarbij cruciaal o.a. op het gebied van capaciteit, instrumenten en financiën. Voor wat betreft financiën zoeken we naar slimme combinaties met financieringen van het Rijk, de provincie, uit Europa en van partners. Zo ontstaan er meer mogelijkheden om de doelen te bereiken.

Op 1 juli heeft GS met een Statenmededeling informatie gegeven over de voortgang van de Aanpak Landelijk Gebied langs de twee sporen van de ALG.

1) Versterken van de uitvoeringskracht

- De uitvoering van projecten in de 12 GGA-gebieden. Hiervoor is een uitvraag gedaan aan de gebieden om met projectvoorstellen te komen die bijdragen aan de natuur-, water-, klimaat- en landbouwdoelen. De projectvoorstellen worden op dit moment verder met de gebieden uitgewerkt.
- Versnellingsdossiers: Provincie Noord-Brabant gaat voor vijf concrete water- en natuurprojecten over tot zwaarder instrumentarium om zo ontbrekende gronden te verwerven en natuurgebieden 'af' te maken.

2) Het actualiseren en concretiseren van de opgaven.

- Geactualiseerd beeld van de gebiedsdoelen op basis van o.a. addendum op het Regionaal Water en Bodemprogramma (2025), de bijdrage die gebieden kunnen leveren aan de stikstofdoelen vanuit de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (2024) en stand van de Brabantse natuur en benodigde natuurherstelmaatregelen vanuit de Natuurdoelanalyses (2023). De geactualiseerde en geconcretiseerde opgaven zijn gedeeld met de gebieden en ook beschikbaar als bijlage bij de Statenmededeling M122-2024 Stand van het Brabantse Land.
- Op 25 maart 2025 heeft PS de Statenmededeling start participatieproces overgangsgebieden ontvangen. Het participatieproces is in de afgelopen maanden gestart met de verkennende ronde binnen

de uitgangspunten zoals gemeld in de Statenmededeling. Hiervoor hebben tot nu toe verschillende vooral ambtelijke bijeenkomsten plaatsgevonden met stakeholders (GGA-gebieden, belangenorganisaties en expertsessies met grondeigenaren). Bij de ontwikkeling van het programma Overgangsgebieden houden we rekening met de Rijksontwikkelingen in de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel.

Inleiding Milieu

Inleiding

We willen dat Brabant een fijne, veilige en gezonde provincie is om in te wonen en te ondernemen. Een schone lucht en bodem en geen hinder van onder meer geluid en geur zijn hiervoor basisvoorwaarden. In lijn met de Omgevingsvisie streven we daarom naar een continue verbetering van onze leefomgeving. Met de uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord dragen we bij aan het landelijk doel om 50% gezondheidswinst te behalen. Met het actieplan Geluid 2024-2029 verminderen we het aantal mensen dat wordt gehinderd door het geluid van provinciale wegen. Daarnaast wordt ook Brabant in toenemende mate geconfronteerd met urgente sector- en thema-overstijgende vraagstukken, zoals de noodzaak van een transitie naar een duurzame samenleving.

We hebben op een aantal thema's duidelijke resultaten geboekt. Zo maken we goede stappen binnen het Schone Lucht Akkoord (SLA), zijn er analyses uitgevoerd naar geurklachten en zijn er nieuwe geluidsproductieplafonds (GPP) vastgesteld. Een aantal activiteiten uit de Uitvoeringsagenda zijn wettelijk vastgestelde taken en deze voeren we naar behoren uit. Dit zijn bijvoorbeeld reguliere bodemsaneringen (zoals industriële verontreinigingen en sanering na drugsdumpingen), het zorgdragen voor de nazorg van stortplaatsen en wettelijke taken rondom de luchthavens waarvoor de provincie bevoegd gezag heeft. Voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) zijn we de eerste provincie die vermijdings- en reductieplannen hebben opgevraagd bij afvalbedrijven.

Inleiding Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Inleiding

De VTH Opdracht wordt op reguliere wijze uitgevoerd door de omgevingsdiensten. Rondom stikstof wordt zoveel mogelijk gedaan om adequaat in te spelen op de actualiteiten. Het opnieuw vergunningplichtig worden van intern salderen per 18 december 2024 heeft grote gevolgen voor de uitvoering van de VTH. De ontwikkelingen op gebied van stikstof zorgen voor veel dynamiek voor VTH, het programma Stikstof en de samenwerking met de omgevingsdiensten.

Pijler Robuuste Natuur

Pijler Robuuste Natuur

De Brabantse natuur is adequaat beschermd tegen ongewenste ruimtelijke ingrepen. Ze is vitaal en van voldoende omvang om bestand te zijn tegen schommelende omgevingsinvloeden zoals weersextremen. De Brabantse natuurgebieden vormen een onderling aangesloten netwerk waardoor uitwisseling kan plaatsvinden.

Wat willen we bereiken?

Natuurnetwerk ingericht, verbonden en beheerd

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- In 2030 is het Natuurnetwerk ingericht, verbonden en beheerd

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2030 zullen naar verwachting nog niet alle gronden beschikbaar zijn. Partners geven aan dat het beschikbaar krijgen van NNN-gronden op vrijwillige basis niet overal lukt. GS hebben op 1 april 2025 besloten het instrumentarium volledige schadeloosstelling met als sluitstuk onteigening in te zetten in de gebieden Helvoirts Broek, Westelijke Langstraat, De Brand Oost/Hengstven, Groote Beerze fase en Noordrand Midden. Voor die percelen die noodzakelijk zijn voor de goede staat van instandhouding van N2000 en de KRW. Daarnaast zetten we het instrument pachtafkoop in. Bovendien merken we dat agrariërs nog steeds wachten op duidelijkheid en mogelijkheden in het kader van het nieuwe rijksbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?**Realisatie Natuurnetwerk: grondverwerving / functieverandering**

Indicator	2012 t/m 2030	2025	2026	2027	2028
Gerealiseerde ha (cumulatief)	9.300	6.400	6.600	6.800	7.100

In mei 2025 zijn de definitieve realisatiecijfers per 31 december 2024 beschikbaar gekomen. De realisatie op dat moment is 200 hectare (ha) hoger dan eerder ingeschat. De meerjarenplanning is hierop aangepast.

Realisatie Natuurnetwerk: inrichting

Indicator (BBV-verplichte indicator)	2012 t/m 2030	2025	2026	2027	2028
Gerealiseerde ha (cumulatief)	14.900	8.700	9.000	9.300	10.200

De verwachte realisatie per 31 december 2025 komt overeen met de prognose.

Realisatie ecologische verbindingzones

Indicator	2012 t/m 2035	2025	2026	2027	2028
Gerealiseerde ha (cumulatief)	1.150	225	460	575	650

Beheer van het Natuurnetwerk

Indicator (BBV- verplichte indicator)	2025	2026	2027	2028
---------------------------------------	------	------	------	------

Beheerde ha via de Subsidiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel natuurbeheer (cumulatief)	82.900	83.200	84.000	84.300
---	--------	--------	--------	--------

In mei 2025 zijn de definitieve realisatiecijfers per 31 december 2024 beschikbaar gekomen. De realisatie op dat moment is 200 ha lager dan eerder ingeschat. De meerjarenplanning is hierop aangepast.

Realisatie Faunapassages

Indicator	2023 t/m 2030	2025	2026	2027	2028
Aantal faunapassages (cumulatief)	100	75	80	85	90

Kwaliteit van het Natuurnetwerk

Indicator	2025	2026	2027	2028
Percentage van het NNB waarvan het beheertype gelijk is aan het ambitietype	64,4%	65,9%	67,4%	68,9%

Wat willen we bereiken?

N2000-gebieden hersteld en versterkt

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- De kwaliteit en kwantiteit van de habitattypen en soorten uit de VHR mogen nooit achteruit gaan.
- In 2030 zijn in de N2000-gebieden de VHR-habitattypen en soorten verbeterd in oppervlakte en/of kwaliteit t.o.v. 2023 daar waar nodig volgens aanwijzingsbesluit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uit de natuurdoelanalyses (NDA's) blijkt dat het huidige maatregelenpakket (stikstofreductie en natuurherstel (o.a. hydrologische maatregelen)) niet voldoende is om voor alle habitats/soorten de instandhoudingsdoelen te behalen. Het behalen van de instandhoudingsdoelen is voor deze habitats/soorten momenteel buiten bereik. Er moeten aanvullende maatregelen worden genomen om de stikstofdepositie verder te reduceren en de natuur verder te versterken. In december 2024 heeft GS daarom aanvullende maatregelen ten behoeve van stikstofreductie vastgesteld met de BOS 2.0. De

pakketten van maatregelen en onderzoeken NDA's ten behoeve van natuurherstel/hydrologie zijn op 11 februari 2025 vastgesteld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verbeteren kwaliteit en kwantiteit van habitattypen en soorten

Indicator	2025	2026	2027	2028
Realisatie herstelmaatregelen* in N2000-gebieden: De voor natuurherstel te nemen herstelmaatregelen zijn uitgevoerd.**	4%	10%	20%	40%

*Maatregelen en onderzoeken zoals benoemd in door GS vastgestelde Pakketten van maatregelen en onderzoeken NDA's.

**Voor veertien N2000-gebieden stellen we jaarlijks de realisatie van de maatregelen en onderzoeken uit de Pakketten van maatregelen en onderzoeken NDA's vast.

Uit de natuurdoelanalyses (NDA's) van 2023 blijkt dat de kwaliteit en kwantiteit van habitattypen en soorten in de 15 Natura 2000-gebieden waarvoor de provincie Noord-Brabant voortouwnemer is, nog onvoldoende zijn. In al deze gebieden was het ecologisch oordeel van de Ecologische Autoriteit in 2023: 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om de instandhoudingsdoelen (behoud) te behalen en – waar mogelijk – te verbeteren.

Volgens de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) worden de NDA's elke 6 jaar geüpdatet. Dit houdt in dat de 15 NDA's die in 2023 zijn opgesteld, uiterlijk in 2029 zullen worden bijgewerkt. Deze updates zijn cruciaal om de voortgang van de natuurherstelmaatregelen te monitoren en waar nodig bij te sturen.

Ondanks recente wijzigingen in het nationale beleid blijft de provincie Noord-Brabant, samen met haar partners, zich inzetten voor het behoud en de verbetering van de (natuur)kwaliteit in en rondom de Natura 2000-gebieden. Het is van groot belang dat de komende jaren concrete maatregelen worden genomen, zodat bij de volgende actualisatie van de NDA's in 2029 een aantoonbare verbetering zichtbaar is in zowel de kwaliteit als de kwantiteit van habitattypen en soorten.

Wat willen we bereiken?

Bossen aangelegd en gerevitaliseerd

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- In 2030 is in Brabant 13.000 ha nieuw bos aangelegd t.o.v. 2020.
- In 2030 is ca. 20.000 ha bos op de zandgronden omgevormd naar vitaal bos (revitalisering van bestaande bossen) t.o.v. 2020.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De ambitie voor nieuwe en gezonde bossen is fors. Onderdeel van de ambitie is om de benodigde middelen te vinden door o.a. medeondertekenaars van het klimaatakkoord op hun medeverantwoordelijkheid aan te spreken, actief te zoeken naar nationale middelen en Europese fondsen

en door de ambitie mee te koppelen met andere opgaven zoals woningbouw, energietransitie en circulaire economie. Met het toekennen van extra middelen via de Perspectiefnota 2025 en er zijn Rijksmiddelen toegekend voor bosrevitalisering in het kader van de koplopersprojecten No-regret en voor boscompensatie in het kader van de 2e fase Landelijk Programma Natuur. De beschikbare middelen voor bosuitbreiding en bosrevitalisering zijn vooralsnog onvoldoende om gestelde doelen te kunnen bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bosuitbreiding en bosomvorming

Indicator	2020 t/m 2030	2025	2026	2027	2028
In uitvoering genomen ha bosuitbreiding (cumulatief)	13.000	1.500	2.000	3.000	4.000
Gerevitaliseerd bos in ha (cumulatief)	20.000	3.000	3.500	4.000	4.500

De bosuitbreiding loopt volgens bovenstaande raming maar het aantal ha gerevitaliseerd bos blijft (sterk) achter, voornamelijk als gevolg van onvoldoende beschikbare middelen daarvoor. Derhalve is de meerjarenraming hierop aangepast.

Wat willen we bereiken?

Biodiversiteit beschermd

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- In 2030 is de stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren minimaal behouden t.o.v. 2022.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De biodiversiteit staat onder druk ook buiten de N2000-gebieden. Maatregelen zijn erop gericht om kwetsbare soorten te behouden, maar het resultaat daarvan is met name mede afhankelijk van de mate waarin de transitie naar een duurzame landbouw en energievoorziening en naar een natuurinclusieve samenleving effect sorteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren

Indicator	2025	2026	2027	2028
Indicatoren uit landelijke monitoringssystematiek	-	≥49%	-	≥49%

De beginwaarde index (meetkundig gemiddelde) is gebaseerd op vaatplanten en broedvogels uit het provinciaal meetnet plus de CBS-data over dagvlinders, reptielen en amfibieën, met als criterium dat ze op de Rode lijst staan, van kwetsbaar t/m ernstig bedreigd. De beginwaarde index is per 2022 bepaald op 49%

(stand kwetsbare soorten t.o.v. referentiesituatie van 100% in 1995). De index wordt 2-jaarlijks berekend en als deze niet meer dan 5% afwijkt van de beginwaarde als goed beschouwd.

Stoppen achteruitgang van kenmerkende soorten van het boerenland

Indicator	2025	2026	2027	2028
Broedparen van kenmerkende vogelsoorten	-	≥79%	-	≥79%

De beginwaarde index (meetkundig gemiddelde) is gebaseerd op die boerenlandvogels uit het provinciaal meetnet, die gebruikt zijn voor de aanwijzing van leefgebieden in het natuurbeheerplan ten behoeve van het agrarisch natuurbeheer. De beginwaarde index is per 2022 bepaald op 79% (stand boerenlandvogels t.o.v. referentiesituatie van 100% in 1995). De index wordt 2-jaarlijks berekend en als deze niet meer dan 5% afwijkt van de beginwaarde als goed beschouwd. De mogelijkheid bestaat dat, n.a.v. de doorvertaling van de Natuurherstelverordening en de inbreukprocedure vogelrichtlijn, deze (beginwaarde) index wordt bijgesteld.

Gebaseerd op de indexbepaling uit 2024 die 79% bedroeg. In 2026 wordt deze opnieuw bepaald.

Wat willen we bereiken?

Basisvoorwaarden op orde: lucht-, water- en bodemkwaliteit

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- In 2030 is de emissie en depositie van stikstof in Noord-Brabant afgenomen tot een niveau zoals in het kader van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering is overeengekomen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 1 oktober 2024 heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu de nieuwe stikstofdepositiecijfers voor Natura 2000-gebieden gepubliceerd. Het betrof een actualisatie van landelijke gegevens van monitoringsjaar 2021 naar monitoringsjaar 2022. Afgelopen najaar kwam geen nieuwe prognose voor Natura 2000-gebieden voor 2030 beschikbaar. De volgende prognose wordt in het najaar van 2025 verwacht. Via de Memo gedeputeerde Actualisatie stikstofcijfers bent u over de actualisatie van de landelijke monitoringscijfers geïnformeerd.

Op basis van de nieuwe stikstofcijfers is het percentage stikstofgevoelige habitats in de 17 Natura 2000-gebieden met een depositie onder de Kritische depositiewaarde gestegen van ongeveer 9% in 2021 naar ongeveer 10% in 2022. Dit betekent dat in 2022 voor ruim 1.200 hectare de stikstofdepositie onder de Kritische depositiewaarde lag, terwijl dit voor ruim 11.000 hectare niet het geval was. De prognose voor 2030 blijft ongewijzigd, met een verwachting dat ongeveer 14% van het stikstofgevoelige oppervlakte onder de Kritische depositiewaarde zal komen, waardoor ongeveer 86% overbelast blijft. Wij verwachten de volgende actualisatie van de landelijke monitoringsgegevens van het RIVM in het najaar van 2025 te kunnen delen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Reductie van emissie van stikstof

Zie programma 2 Ruimte en Wonen voor de indicatoren uit de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS).

Pijler Brabant Natuurinclusief

Natuur levert een bijdrage aan de welvaart en het welzijn van Brabant en de Brabanders. Andersom is natuur als vanzelfsprekend onderdeel van andere maatschappelijke, ruimtelijke en economische opgaven en verweven in alle maatschappelijke sectoren.

Doelstellingen

Natuur meewegen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen

Indicator:

- In 2030 is er een gedeelde basis voor een 'Natuurinclusief Brabant' en zijn de 8 domeinen van natuurinclusieve samenleving uitgewerkt in specifieke plannen voor Brabant.
- In 2030 is er een positieve trend voor biodiversiteit in het stedelijk gebied

We werken aan de bewustwording en inbedding van natuurinclusief werken binnen andere beleidsprogramma's en in samenwerking met externe partners. Dat doen we door middel van het opstellen van een Agenda Natuurinclusief Brabant als leidraad en door gemeenten te stimuleren te werken met soortenmanagementplannen ten behoeve van natuurinclusief ontwikkelen, bouwen en beheren.

Prestaties

Opstellen plannen voor een 'Natuurinclusief Brabant'

Indicator	2025	2026	2027	2028
Aantal plannen in uitvoering	pm*	pm*	pm*	pm*

**Planning volgt nadat in 2025 een eerste versie van de Brabantse Agenda Natuurinclusief is opgeleverd. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsplanning opgesteld, die richting geeft aan vervolgstappen en de prioritering van plannen in uitvoering.*

In Q4 ligt een conceptversie van de Agenda Natuurinclusief voor aan GS, waarna verdere besluitvorming volgt. De indicator 'aantal plannen in uitvoering' wordt heroverwogen, gezien het meer procesmatige en integrale karakter van de agenda.

Natuurinclusief ontwikkelen, bouwen en beheren

Indicator	2025	2026	2027	2028
Aantal SoortenManagementPlannen (cumulatief)	5	10	30	50

Het aantal gemeenten dat in 2025 over een Soortenmanagementplan beschikt zal om en nabij de hierboven vermelde raming van 5 benaderen.

Doelstellingen

Behoud, herstel en ontwikkeling van landschappen

Indicator:

- In 2050 bestaat minimaal 10% van het landelijk gebied uit groenblauwe dooradering.

In samenwerking met gemeenten, waterschappen, agrarische collectieven en het coördinatiepunt landschapsbeheer stimuleren we particuliere initiatiefnemers in het buitengebied om landschapselementen te herstellen of aan te leggen, en ondersteunen waar mogelijk het beheer daarvan. In samenwerking met gemeenten, waterschappen, agrarische collectieven en het coördinatiepunt landschapsbeheer stimuleren we particuliere initiatiefnemers in het buitengebied om landschapselementen te herstellen of aan te leggen, en ondersteunen waar mogelijk het beheer daarvan.

Prestaties

Aanleg en herstel van landschapselementen

Indicator	2025	2026	2027	2028
Percentage groenblauwe dooradering van het landelijke gebied (op basis van definities van de landelijke systematiek)	6,80%*	6,93%*	7,05%*	7,18%*

De vooruitzichten zijn goed. Er lopen op dit moment veel initiatieven voor realisatie van groenblauwe dooradering, zowel in de voorstellen van de GGA-gebieden als elders in de provincie. De inzet via de stimuleringsregeling Landschap (StiLa) blijft onverminderd groot en in lijn met de bijbehorende ramingen.

Pijler Natuur voor en door Brabanders

Samenvatting

Brabanders voelen zich verbonden met de natuur in natuurgebieden, in de stad, het dorp en het agrarisch gebied.

Doelstellingen

Meer groen in de directe omgeving

Indicator:

- In 2030 is het aantal vierkante meters groen per gemeente in de bebouwde kom (met 5%) toegenomen ten opzichte van 2023.

Het realiseren van meer groen in de directe omgeving doen we nadrukkelijk in samenwerking met anderen en daarom stimuleren we dat meer Brabanders én organisaties hieraan bijdragen.

Prestaties

Stimuleren vergroening van de wijk

Indicator	2025	2026	2027	2028
Aantal m2 groen per gemeente in de bebouwde kom*	-	-	300.647.153	-

*De nulwaarde uit 2023 is vastgesteld op: 292.295.843 m2. De meting herhalen we in 2027 en 2030. Het streefgetal voor 2027 is bepaald op basis van een 5% toename in 2030.

Doelstellingen

Versterken van de beweging van vergroening

Indicator:

- Behoud van het aantal actieve 'groene' vrijwilligers

Groene vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan het beheer, behoud en de beleving van natuur en landschap. De gezamenlijke inzet van de groene vrijwilligers is een belangrijke maat voor de betrokkenheid van de Brabanders bij de natuur en vertegenwoordigt een enorme inbreng aan expertise, kennis en tijd.

Prestaties

Stimuleren van het aantal actieve 'groene' vrijwilligers

Indicator	2025	2026	2027	2028
Aantal 'groene' vrijwilligers dat via project Natuurverbinders in beeld is*	10.000	-	10.000	-

*Referentie 2019 (laatst bekende meting): 10.000.

Milieu

Doelstellingen

Geluid: Nieuwe geluidshindersituaties voorkomen en hinder van bestaande overlastsituaties terugdringen.

Indicator:

- Afname van het percentage Brabanders die ernstige hinder ondervinden door geluid.

In 2024 geeft 17% (2020 was 25%) van de Brabanders aan ernstige hinder te ondervinden van m.n. scooters/brommers, verkeer en burens.

Prestaties

Geluid: beperken van geluidsoverlast voor Brabanders

Indicator	2025	2026	2027	2028
PercentAantal resterende woningen met een geluidsbelasting > 60 dB met een onbekend binnenniveau of een binnenniveau > 36 dB) (provinciale wegen)	4.000	3.600	3.200	2.800

Verwachting is dat deze streefwaarde gehaald wordt, definitieve cijfers saneringslijst worden eind 2025 verwacht.

Doelstellingen

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS): Brabantse burger wordt in 2030 minder blootgesteld aan ZZS en potentieel ZZS (pZZS) dan in 2023

Indicator:

- emissie ZZS: Top 3 van ZZS die het meest voorkomen bij bedrijven die onder provinciaal gezag vallen, namelijk; Lood, Nikkel en Cadmium, daalt.

De emissie naar riool is in het algemeen afgenomen sinds 2000. De emissie naar lucht wisselt sterk over de jaren heen.

Bedrijven zijn sinds 1 januari 2025 verplicht gegevens over ZZS-emissies zelf in een nieuwe nationale database te zetten. Deze database wordt momenteel aangevuld met historische data en naar verwachting in 2026 openbaar gemaakt.

Prestaties

Zeer zorgwekkende stoffen: minimalisatieverplichting voor provinciale bedrijven

Indicator	2025	2026	2027	2028
Percentage provinciale bedrijven * waarvan we:				
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen	100%	100%	100%	100%
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen én hebben beoordeeld	100%	100%	100%	100%
- Waar mogelijk op basis van het Vermijdings- en reductieprogramma maatregelen gerealiseerd zijn voor ZZS	PM**	100%	100%	100%

* Van de bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is en waarvan bekend is dat er ZZS vrijkomen.

**Bij de vorige Burap is de streefwaarde m.b.t. 'maatregelen gerealiseerd', gewijzigd naar PM voor 2025. De Omgevingsdiensten zijn vanaf 2026 in staat om de opgenomen maatregelen digitaal te registreren en inzichtelijk te maken.

In Q1 2026 worden de vernieuwde VRPs opgeleverd door de bedrijven. Deze worden in de loop van 2026 goedgekeurd en blijven dan vijf jaar geldig. De afvalbedrijven werken aan een 'eerste' VRP in 2025 en die blijven dan ook vijf jaar geldig.

Doelstellingen

Luchtkwaliteit: 50% gezondheidswinst uit Brabantse bronnen ten opzichte van 2016

Indicator:

- WHO-advieswaarde PM10 van 15 µg/m³ en NO₂ van 10 µg/m³ in 2030 in Brabant
- WHO-advieswaarde PM_{2,5} van 5 µg/m³ in 2040 in Brabant
(Monitor RIVM: Luchtkwaliteit: [GIK] Dashboard Gezondheid 2024)

Voor 2030 berekent het RIVM wat op basis van het effect van het vastgestelde beleid de concentraties worden (prognose). Volgens het scenario met de aanvullende maatregelen waaronder de SLA-maatregelen (VES) is in 2030 de gemiddelde blootstelling (in µg/m³) voor NO₂ 10,3 en voor PM_{2,5} 7,5 (RIVM, 2024). PM10 is niet berekend.

Prestaties

Luchtkwaliteit: gezondheidswinst door schonere lucht

Indicator	2025	2026	2027	2028
Percentage gemeenten dat deelneemt aan het Schone Lucht Akkoord	45%	52%	59%	67%

Het aantal deelnemende gemeenten aan SLA is toegenomen met 1 naar 29 van de 56 Brabantse gemeenten (51%). Hierin loopt Brabant als provincie voorop.

Doelstellingen

Geur: Voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag wordt voldaan aan de grenswaarden, zoals opgenomen in de beleidsregel industriële geur

Geur: Voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag wordt voldaan aan de grenswaarden, zoals opgenomen in de beleidsregel industriële geur. Voor geur veehouderij geldt dat de cumulatieve geurhinder of achtergrondbelasting op geurgevoelige objecten in de bebouwde kom niet hoger is dan 12% en in het buitengebied niet hoger dan 20%.

Indicator:

- aantal bestaande overlast situaties geur neemt af of blijft gelijk (van bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag)

Voor industrie neemt het aantal klachten af (zie hieronder).
Voor veehouderij laat de trend een afname zien.

Prestaties

Geur: aantal klachten over geurhinder

Indicator	2025	2026	2027	2028
Aantal klachten over geurhinder	4.785	4.306	3.875	3.488

Aantal klachten in 2024 bedroeg 4761, waarvan 875 betrekking hebben op bedrijven onder provinciaal gezag.

Vergunning verlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

Doelstellingen

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) leveren een bijdrage aan een gezonde fysieke leefomgeving en daarmee een bijdrage aan een goed werk- en leefklimaat.

Indicator:

- De kwaliteit van de uitvoering van VTH voldoet aan de kaders van landelijke wetgeving;
Bij het opstellen van de provinciale beleidskaders en uitvoeringsagenda's voor o.a. Natuur, Water, Milieu, Energie, Landbouw en Voedsel, Wonen, Werken en Leefomgeving en Economie wordt bewust gezien of en hoe beschikbare VTH-instrumenten ingezet kunnen worden om een bijdrage te leveren aan het bereiken van een beleidsdoel.

Er wordt ingezet om de onderdelen uit de beleidskaders en uitvoeringsagenda's zo goed mogelijk door te vertalen naar VTH en het betrekken van de VTH-uitvoering bij de beleidsontwikkeling.

We merken dat de uitvoering soms in de knel komt door het ontbreken van (landelijke en provinciale) beleidskeuzes. Dit soort complexe uitvoeringsvraagstukken werken we samen met de beleidsprogramma nader uit.

Prestaties

De vergunningverlening, toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit

Indicator	2025	2026	2027	2028
<i>De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit</i>				
Aantal vergunningverleningsprocedures waarin gebruik <1% wordt gemaakt van de Wet dwangsom	<1%	<1%	<1%	<1%
Beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld – norm 90%	90%	90%	90%	90%

Toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitseisen

Handhavingsbeschikkingen blijven in stand na gerechtelijke toetsing	90%	90%	90%	90%
---	-----	-----	-----	-----

Mate van spontane naleving (na eerste controles)*	60%	60%	60%	60%
---	-----	-----	-----	-----

Effectief toezicht met als doel om de overtredingen zo veel mogelijk op te heffen

Het % overtredingen dat bij hercontroles is opgelost	>55%	>55%	>55%	>55%
--	------	------	------	------

** We hanteren een % van 60% omdat sprake is van Risicogericht toezicht. Het continueren van dit niveau vraagt reeds een stevige inspanning. Indien dit goed plaats wordt dit % hoger omdat meer overtredingen worden geconstateerd. Dit staat echter haaks op het streven dat bedrijven zo goed mogelijk naleven. Dit wordt ook wel de nalevingsparadox genoemd.*

- In het eerste deel van 2025 hebben we weinig vergunningen kunnen verlenen voor Natura2000-activiteiten. Het ontbreken van een voldoende geborgd maatregelenpakket en ontwikkelingen in jurisprudentie maakt dat deze vergunningverlening zeer beperkt kan plaatsvinden. De ontwikkeling van de handreiking passende beoordeling voor chemische luchtwassers werd gepauzeerd vanwege onvoldoende borging voor vergunningverlening.
- Bij bedrijven is bereidheid tot vrijwillige deelname regeling CO2-reductie (maatwerkpaak). Echter, de uitvoering in de praktijk om verschillende redenen lastig, waardoor deelname beperkt blijft.
- Het intrekingsbeleid voor latente stikstofruimte in natuurtoestemmingen is op 20 mei jl. vastgesteld door GS. Daarmee is de maatwerkpaak voor de grootste industriële bedrijven van kracht en heeft de ontwerpverordening voor de regels voor veehouderijen de zienswijzeperiode doorlopen. Middels een statenvoorstel wordt de wijziging aan PS ter besluitvorming aangeboden in het vierde kwartaal van 2025.

Ontwikkelingen en onzekerheden programma Natuur en milieu

Ontwikkelingen en onzekerheden m.b.t. Natuur

- Rijksacties rond natuurvriendelijk isoleren werken zeer verstorend en vertragend op de door provincie ingezette koers om te komen tot Soortenmanagementplannen waardoor de raming voor het opstellen van de plannen mogelijk niet gehaald wordt.
- Voor verschillende specifieke uitkeringen is het nog onzeker op welk niveau de realisatie voor dit jaar uit zal komen. Dit gaat bijvoorbeeld over de projectvoorstellen van de aanpak landelijk gebied (ALG), die de komende maanden verder uitgewerkt worden met de partners. Hiervoor worden later dit jaar middelen vanuit de specifieke uitkering (SPUK) Landelijk Programma Natuur fase 2 en de SPUK no regret maatregelen toegekend. Een exacte raming van de lasten voor 2025 is op dit moment lastig te maken ook omdat nog niet duidelijk is of de middelen via een subsidie of een andere wijze beschikbaar worden gesteld.
- Voor meerdere subsidieregelingen is het lastig om de uitgaven precies te ramen. Vanuit verschillende regelingen worden vrijwel alleen grote subsidies verstrekt, waardoor het verlenen van een subsidie in het huidige of het volgende jaar groot verschil kan maken voor de realisatie in een bepaald jaar. Andere regelingen ontvangen soms laat in het jaar grote aantallen aanvragen waardoor onzeker is of alle subsidieaanvragen nog dit jaar beslist kunnen worden. Deze

onzekerheden spelen bijvoorbeeld bij de subsidieregeling natuur, onderdeel instandhouding N2000 of de Stimuleringsregeling Landschap.

- De kosten voor natuurbeheer via de subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL) lopen op de komende jaren. Op landelijk niveau worden de standaardkostprijzen voor SNL-beheer geëvalueerd en die hun doorwerking gaan krijgen per 2026 en wat mogelijk ook tot (forse) kostenstijgingen leidt. Voor de verhoging van het subsidiepercentage voor SNL-beheer van 75% naar 84% worden we gecompenseerd door het Rijk tot en met 2030 (vanuit de middelen voor het Landelijk Programma Natuur). Deze middelen zijn echter niet structureel. Voor de tariefstijging worden we vooralsnog niet gecompenseerd door het Rijk.

Ontwikkelingen en onzekerheden m.b.t. Milieu

- Uitkomst van ruimtelijke claim/uitbreiding van defensie op ruimtebeslag en gevolgen voor milieu aspecten (m.n. geluid, regionale luchtvaart).
- De doelstelling van 'externe veiligheid' om het veiligheidsniveau van 2023 voor de toekomst te handhaven staat onder druk. Dit komt door een discussie op landelijk niveau (ministerie van I&W) over het al dan niet handhaven van de risicoplafonds.
- De Europese Unie heeft strengere regels voor luchtvervuiling vastgesteld. Deze dragen bij aan gezondere lucht. Als gevolg moeten provincies en gemeenten vanaf 2030 eerder ingrijpen als de luchtvervuiling te groot wordt.
- Door de juridische complexiteit rondom het thema voorzorgsbeginsel en zorgplicht staat de ambitie voor het scherper vergunnen bij diverse milieuthema's zoals ZZS, PFAS, geur en luchtkwaliteit onder druk.
- De mate van doelbereik voor Milieu is niet alleen sterk afhankelijk van Europees en nationaal beleid, maar ook van de afwegingen en prioriteiten binnen andere beleidsvelden van lagere overheden zoals de provincie zelf of gemeenten. Het is het dan ook noodzakelijk dat milieuaspecten in de besluitvorming worden meegenomen en in de afwegingen die gemaakt worden.

Ontwikkelingen en onzekerheden m.b.t. Vergunningverlening, toezicht en handhaving:

- De verwachting is dat de mogelijkheden tot vergunningverlening voor Natura2000-activiteiten de komende periode nog beperkt blijven en aan vele ontwikkelingen onderhevig zullen zijn. Zo wordt landelijk gewerkt aan nieuwe wet- en regelgeving ten aanzien van stikstof via de ministeriële commissie Economie en Natuurherstel. Er zijn twijfels over de houdbaarheid van een nieuwe rekenkundige ondergrens, die mogelijk ingevoerd gaat worden. Het risico daarbij is dat de ruimte om vergunningen te verlenen weer kan wijzigen na de eerste rechtelijke toets. Ook de Raad van State heeft gewezen op dit risico. Een aanvullend risico is dat bij een onvoldoende landelijk pakket met maatregelen, extra handavings- of intrekkingverzoeken worden ingediend. Dit zou kunnen leiden tot gedwongen handhaving op bijvoorbeeld de PAS-melder of het moeten intrekken van vigerende vergunningen.
- Het beleidskader Milieu met bijbehorende uitvoeringsagenda 2024-2027 is vastgesteld. Hierin zijn de ambities voor Omgevingsveiligheid opgenomen, aanvullend op de wettelijke taken.
- Het project vergunningen bij Indirecte lozingen heeft vertraging opgelopen. Dit heeft te maken met de complexiteit en de beperkte beschikbare capaciteit met kennis van beoordelingsmethodieken. Uit de pilot komt naar voren dat het veel uitzoekwerk in industriële bedrijfsprocessen en stoffen, chemie en afvalwatertechnologie vergt. Beoogde afronding Pilot (Fase 1) eind 2025 blijft vooralsnog staan.

- Het werken onder de Omgevingswet wordt binnen de provincie Noord-Brabant nader vormgegeven. De Omgevingswet vraagt aan overheden cyclisch te werken en daarvoor de instrumenten in te richten en te benutten zoals de wet deze beschikbaar stelt. Voor een goede doorvertaling van verzoektaken vanuit ontwikkelprogramma's naar de programmering en inzet van VTH is het nodig om beleidsdoelen, beleidsresultaten en acties met concreetheid te formuleren: VTH is het sluitstuk van cyclisch werken.

Financieel overzicht programma Natuur en milieu

Excel-tabel

Bedragen x € 1.000			
4. Natuur en milieu	Begroting t/m wijz. 4	Wijziging 5	Begroting t/m wijz. 5
Lasten	187.539	23.346	210.885
Baten	48.960	6.813	55.773
Saldo baten en lasten	138.579 N	16.532 N	155.111 N

Natuur

Gebiedsgerichte aanpak

Aanpak Landelijk Gebied

Milieu

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)